

R. Wagner: Umělecké dílo budoucnosti
Futuristické vize syntézy umění

Richard Wagner (1813-1883)

Das Kunstwerk der Zukunft (1850)
Umělecké dílo budoucnosti

- Gesamtkunstwerk
= idea souborného uměleckého díla
- propojení několika druhů umění
(hudba, poezie, tanec, malířství,
architektura ad.)
- Syntetická forma vycházející z
podoby antického divadla

Festspielhaus, Bayreuth

Podle návrhu R. Wagnera,
otevřen 1876 tetralogií
Prsten Nibelungův

Umělecké dílo budoucnosti – základní teze

Pouze **umění**, které odpovídá lidské všestrannosti je [...] **svobodné**; a ne pouhou odrůdou umění, které vychází z jednotlivých lidských dovedností. Umění tance, hudby, poezie jsou každé omezeny různými hranicemi; v kontaktu s těmito omezeními jsou každé **nesvobodné**. [...] Teprve když všechny bariéry [mezi nimi] padnou, už tu nejsou **různá umění**, ale jen univerzální, nerozdělené **Umění**.

Viděli jsme, že výtvarné umění může dosáhnout tvořivé síly pouze v souladu s uměleckým zaměřením člověka, nikoliv toho, kdo sleduje pouze jeho utilitární funkci. **Umělec** se plně spokojí pouze **propojením všech větví umění v souborné umělecké dílo**: v každé segregaci jeho uměleckých dovedností je **nesvobodný**, třeba jen zčásti, zatímco v souborném uměleckém díle je **svobodný** a může se plně realizovat.

Umělecké dílo budoucnosti – základní teze (pokr.)

Nejvyšším souborným uměleckým dílem je **Drama**: ve své **nejdokonalejší** podobě může existovat pouze tehdy, když v **každé ze svých větví** dosáhne nevyšší dokonalosti. Skutečné Drama je dosažitelné pouze jako směřování od **obecných potřeb každého umění** k přímému působení na **běžné obecnstvo**. V tomto dramatu může každé z jednotlivých umění nést své nejvyšší tajemství ke svému publiku prostřednictvím vzájemného dialogu s ostatními uměními; neboť účel každé větve umění může být plně dosažen vzájemným souhlasem a kooperací všech větví v jednom společném poselství.

Kategorie času a prostoru v umění 20. století

- Překřížení kategorií času a prostoru:

- a) Projekce temporálních aspektů do primárně spaciálních druhů umění
- b) Aplikace kategorie prostoru v temporálních druzích umění

Příčiny:

1. Technologický rozvoj

- Překonávání prostoru v čase (časoprostorová relativita)

2. Vývoj médií

- a) Fotografie
- b) Film
- c) Rozhlas

3. Rozvoj vědy

Futurismus

Futurismus je umělecké hnutí, které vzniklo v roce 1909 v Itálii, 1910 se rozšířilo do Ruska. Rozvíjelo se v letech 1909-16.

Za otce futurismu je považován italský malíř Filippo Tommaso Marinetti (1876-1942)
- studoval na Sorbonně, kde se seznámil s franc. symbolismem a dekadencí.
- návrat do Milána

Publikoval 20. února 1909 **manifest futurismu** ve francouzském listu Le Figaro (v únoru 1920).

Filippo Tommaso Marinetti okolo sebe shromáždil skupinu podobně smýšlejících umělců:

Umberto Boccioni - malíř a sochař; autor manifestu z r. 1910

Giacomo Balla - malíř

Gino Severini - malíř

Carlo Dalmazzo Carrà – malíř, dekoratér

Luigi Russolo – skladatel a malíř

Francesco Balilla Pratella - skladatel

Antonio Sant'Elia - architekt

Luigi Russolo, Carlo Carrà, F. T. Marinetti, Umberto Boccioni, Gino Severini
(Paříž, 1912)

Základní teze futurismu:

- svoboda/osvobození umění
- antihistorismus
- akce, čin
- aktualita
- pragmatismus
- nacionalismus
- antifeminismus
- bergsonův intuitivismus
- dynamismus - rytmus moderního života, pohyb, rychlost, krásu strojů
- radost z nebezpečí, odvaha, agresivita
- zanícení pro stroje, technickou civilizaci, industriální krajinu

Futurismus (resp. jeho nacionalismus) vyústil do fašismu.

– B. Mussolini ho přesto prohlásil za „zvrhlé umění“.

L. Russolo – Vzpomínka na jednu noc (1911)

Manifesty

Manifest futurismu, F. T. Marinetti. (Paříž), *Le Figaro*, 20. 2. 1909.

Manifest futuristických malířů, Umberto Boccioni, Carlo Carrà, Luigi Russolo, Giacomo Balla, and Gino Severini (Milano), *Poesia*, 11. 2. 1910.

Technický manifest futuristických malířů, Umberto Boccioni, Carlo Carrà, Luigi Russolo, Giacomo Balla, and Gino Severini, (Milano), *Poesia*, 11. 4. 1910.

Technický manifest futuristických sochařů, Umberto Boccioni, 11. 4. 1912.

Manifest futuristických hudebníků, Balilla Pratella, *Musica futurista per orchestre riduzione per pianoforte*, 1912.

Abstraktní film – barevná hudba, Bruno Corra, *Il pastore, il gregge e la zampogna*, 1912.

Futuristický manifest touhy, Valentine de Saint-Point, leták, 11. ledna 1913.

Zrušení syntaxe – nespoutaná představivost – osvobozená slova, F. T. Marinetti, (Florence), *Lacerba*, 1913.

Umění hluku, Luigi Russolo, bulletin, 1. 7. 1913.

Malířství zvuků, hluků a vůní, Carlo Carrà, 11. 8. 1913.

Manifest futuristických architektů, Antonio Sant'Elia, (Florence), *Lacerba*, 1. 8. 1914.

Futuristická rekonstrukce vesmíru, Giacomo Balla a Fortunato Depero, 11. 3. 1915.

Válka, jediná hygiena světa, F. T. Marinetti, 1915.

Futuristické kino, F. T. Marinetti, Bruno Corra, Emilio Settimelli, Arnaldo Ginna, Giacomo Balla, and Remo Chiti, (Milano), *L'Italia futurista*, 15. 11. 1916.

Políček do tváře veřejného vkusu, David Burliuk, Alexander Kruchenykh, Vladmir Majakovskij a Victor Khlebnikov, 1917.

Futuristický vesmír, Giacomo Balla, 1918.

Světový tábor radiových modernistů, David Burliuk, 1926.

Manifest Futuristické kino (1916)

- syntetické
- simultánní
- neornamentální
- polyexpresivní

„Je třeba osvobodit kino jako vyjadřovací prostředek (médium), aby se mohlo stát ideálním nástrojem nového umění, nezměrně rozsáhlejšího a zářivějšího než všechna existující umění. Jsme přesvědčeni, že jen takto lze dosáhnout polyexpresivity, ke které téměř všechny nejmodernější umělecké výzkumy směřují. Futuristické kino dnes tvoří přesně takovou polyexpressivní symfonii, jakou jsme přesně před rokem vyhlásili v manifestu Váhy, míry a ceny uměleckého génia. Jako prostředky vyjádření vstoupí do futuristického filmu nejrůznější prvky: od kousku života po záblesk barvy, od konvenční linie po osvobozená slova, od barevné a plastické hudby po hudbu objektů. Jinými slovy malířství, architektura, sochařství, osvobozená slova, barevná hudba, linie a formy, směsice objektů a skutečnosti smíšených náhodně dohromady.“

Malířství zvuků, hluků a vůní (Carlo Carrà, 11. 8. 1913)

My futuristé proto otvíráme nové cesty pro použití prvků zvuku, hluku a vůní v malířství.

Je nepochybné, že:

1. Ticho je statické a zvuky, hluky a pachy jsou dynamické
2. Zvuky, hluky a vůně jsou jen různými formami a intenzitami vibrací
3. Každý sled zvuků, hluků a vůní působí na mysl mozaikou forem a barev